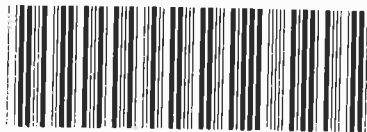

CA-P1a-41/96

2551004345

Filozofická fakulta
Univerzity Karlovy v Praze

F-102/95

**Knihovna filosofie FF UK
v Praze**

PLATÓN
Euthyfrón

Úvod

Mezi náměty Sókratových hovorů o lidských věcech náležely otázky, co je zbožné a co hříšné, co je krásné a co ošklivé, co spravedlivé a co nespravedlivé, co je uměřenost, co je statečnost a co je zbabělost. V přímé souvislosti s těmi hovory zabýval se týmiž problémy i Platón a napsal v rané době své spisovatelské činnosti několik dialogů, v nichž se za vedení jeho Sókrata hledá výměr jisté ctnosti. Tak má dialog *Lachés* předmětem pojem statečnosti, dialog *Charmidés* pojem uměřenosti a v dialogu *Euthyfrón* se jedná o zbožnost.

Zbožnost u řeckého myslitele není osobní citové nastavení lidské mysli, projevující se v poměru člověka k božstvu, nýbrž je to chování člověka ve společnosti, v rodině a v obci, vyplývající z jeho uznávání božského práva a řádu. Je to jen zvláštní druh spravedlnosti a spolu se spravedlností náleží k pojmu občansky dobrého člověka, ne k pojmu člověka náboženského. Pojem zbožnosti je pojem etický, právě tak jako pojem statečnosti, uměřenosti a spravedlnosti, a hledání jeho výměru je logická práce konaná v oblasti etiky.

Ale v dialogu *Euthyfrón* nejde Platónovi jen o logiku a etiku, jde tu také, a snad nejvíce, o člověka – o Sókrata. O zbožnosti tu rozmlouvá Platónův učitel, který byl ve skutečnosti před jistou dobou pohnán na soud, odsouzen a usmrcen pro bezbožnost. A rozmlouvá o zbožnosti s mužem, který se již pro své povolání cítí blízkým božskému právu a který si proto osobuje odborné vědění o tom, co je a co není zbožné; je to věstec Euthyfrón, osoba za doby Sókratovy v Athénách asi dosti známá a připomínaná ještě v Platónově dialogu *Kratylos*. Není bez významu ani čas a místo, do kterého Platón klade hovor Sókratův s Euthyfrónem. Oba muži se setkají blíže úřadovny archonta krále, u něhož se podávaly žaloby pro rušení náboženství. Sókratés je přiveden na tato místa žalobou, kterou na něj podal Melétos, že zavádí nové bohy a kazí mládež; Euthyfrón naopak žaluje, a to svého vlastního otce, pro zločin proti zbožnosti, kterého se dopustil tím, že zavinil smrt člověka. Jistota úsudku ve věcech božského práva, kterou takto Euthyfrón projevuje, dává Sókratovi podnět, aby se hleděl u tohoto odborníka poučit o pravé podstatě

zbožnosti; doufá, že bude moci užít získaného poučení ke svému hájení proti Melétovi.

Ale hned prvním pokusem o výměr zbožnosti prozrazuje Euthyfrón, že nemá ani opravdové znalosti věci, o kterou jde, ani neumí tvořit logicky správný výměr. Sókratés mu ukáže jeho logickou chybu a Euthyfrón podá nový výměr: „Co je bohům milé, je zbožné, co však jim není milé, je hříšné.“, jež po námitkách Sókratových učiní přesnějším slovy „všem bohům“. A tu Sókratés vyvrátí i tento výměr myšlenkou, jejíž skutečný dosah nesmírně převyšuje běžné mínění všeho antropomorfního náboženství: bohové milují zbožné proto, že je zbožné, ale není pravda, že by něco bylo zbožné proto, že je od bohů milováno. Po tomto Euthyfrónově nezdaru se Sókratés stává z poučovaného poučujícím. Jeho návodem dospěje Euthyfrón tak daleko, že vymezuje zbožnost jako tu část spravedlnosti, která se týká služby bohům, ale nepodaří se mu naléztí lepší určení té služby nežli je modlení a obětování. Sókratova kritika ukáže nemožnost i tohoto výměru, když jej domyslí a vysloví tak, že zbožnost je vědění o tom, zač máme bohy prosít a co jim máme dávat. Zbožnost by tedy byla jakési obchodování s bohy, při němž lidé dávají bohům to, co je bohům milé; tímto závěrem se Euthyfrón vrátil ke své dřívější, již vyvrácené definici, a Sókratés lituje, že nenabyl od něho poučení, jehož by mohl použít proti Melétovi.

Snad v žádném dialogu Platónově není porážka domnělého vědění, kterou způsobuje Sókratova kritická ironie, tak rozhodná jako v tomto dialogu o zbožnosti. Ale cítíme, že tento ostrý protiklad obou rozmlouvajících osob je výrazem ještě něčeho jiného než umělecké spisovatelovy techniky. Je tu usvědčen z nevědomosti o zbožném a hříšném ten, který se svým domnělým věděním o této věci povyšoval jako odborník nad ostatní lid; a je usvědčen od toho, který byl od lidu – na žalobu jeho mluvčího Meléta – pro domnělé rušení zbožnosti odsouzen k smrti. Důkaz o ubohosti odbornictví je zároveň důkazem o větší ubohosti soudu lidu, který Euthyfróny ctí, a Sókratý usmrcuje.

Objektivní zbožnost, jak ji chápe myšlení Platónova Sókrata, je absolutní, nezávislá idea, jejímž měřítkem nejsou ani lidé ani bozi. Mythologické představy o bozích nejsou této zbožnosti oporou, nýbrž spíše překážkou jejího poznání. Nenáleží k ní ani běžné úkony kultu, oběti a modlitby. Nenáleží k ní vlastně ani lidová víra

v bohy, ale je připuštěna bez filosofické kritiky do jejího ponětí, aby byla zbožnost rozlišena od spravedlnosti. Ovšem cíl zbožnosti je mimo osobní zájmy bohů a sami bohové, přijímající lidské služby, jsou ve službách něčeho, co je nad nimi. Euthyfrón nedovede správně odpovédět, co je účelem těch lidských služeb, a Sókratés mu to neříká. Ale můžeme tušit, že již v tomto raném spise měl Platón ve vědomí nejvyšší pomysl svého filosofování, ideu dobra. Uskutečňování dobra je účelem zbožného jednání, založeného na opravdovém vědění o podstatě zbožnosti. Jistě však je logická práce, hledající výměr zbožnosti, prozářena poznáním, že zkoumanému pojmu odpovídá realita, nezávislá na činnosti lidského rozumu.

Umělecká stavba dialogu *Euthyfrón* při vši své jednoduchosti působí mohutným dojmem, neboť se účinně odráží od svého pozadí, osudné úřadovny archonta krále. Je v něm užito všech prostředků, kterými Platón umí vzbuzovat iluzi skutečné rozmluvy, a nerovnost dialogického zápasu je uměle mírněna tím, že se hledaný výměr nenalézá.

*

Dialog *Euthyfrón* přeložil do češtiny poprvé Jan Nep. Fr. Desolda; jeho překlad byl vydán v „Bibliotéce klasikův řeckých a římských“ r. 1871, 2. vyd. péčí Fr. Groha r. 1894.

Překládal jsem z řeckého textu ve vydání J. Burneta (*Platonis opera*, sv. I, 2. vyd., Oxonii 1905); odchylky od Burnetova vydání jsou vyznačeny v Poznámkách. Dobrou pomoc mi poskytly také poznámky, kterými vysvětluje tento dialog ve svém vydání F. Groh (2. vyd. 1925).

F. N.

Euthyfrón

Euthyfrón, Sókratés

Euthyfrón Co se stalo, Sókrate, že jsi opustil své schůzky v Lykeiu¹ a prodléváš nyní zde, u královské stoy²? Vždyť přece snad nemáš i ty nějaké řízení u krále tak jako já? 2

Sókr. Jistě tomu Athéňané neříkají, Euthyfróne, řízení, nýbrž žaloba.

Euth. Co pravíš? Jak se podobá, někdo podal žalobu na tebe; neboť to si o tobě nebudu myslet, že ty na druhého. b

Sókr. To také ne!

Euth. Tedy jiný na tebe?

Sókr. Ovšemže.

Euth. Kdo je to?

Sókr. Ani sám dobře neznám, Euthyfróne, toho muže; zdá se, že to je nějaký mladý člověk a neznámý; říkají mu, jak se domnívám, Melétos. Je z dému Pithu,³ jestliže ti je povědomý nějaký Melétos z Pithu, takový dlouhovlasý, s ne příliš obrostlou bradou a se zahnutým nosem.

Euth. Není mi povědomý, Sókrate; ale jakoupak žalobu na tebe podal? c

Sókr. Jakou? Ne obyčejnou, zdá se mi; vždyť to není nic malého, že mladý muž má porozumění pro tak velikou věc. On totiž, jak tvrdí, ví, jakým způsobem jsou mladí lidé kažení a kdo jsou jejich kazitelé. A skoro se zdá, že to je nějaký moudrý člověk; a spatřiv mou nevědomost, s níž kazím jeho vrstevníky, jde k obci na mne žalovat jakoby k matce. A v tom vidím, že on jediný správně začíná veřejnou činnost; neboť to je správný začátek, postarati se nejprve o mladé lidi, aby byli co nejlepší, právě tak jako se dobrý rolník přirozeně postará nejprve o mladé sazenice a potom i o ostatní. A tak tedy i Me- d

3 létos asi nejprve chce očistit obec od nás, kteří, jak tvrdí, kazíme mladý dorost; potom se patrně postará o starší lidi, a tím způsobí obci přemnoho největších dobrodiní, jak aspoň lze čekati u toho, který počal z takového začátku.

Euth. Přál bych si to, Sókrate, ale obávám se, aby se nestal pravý opak. Neboť se mi zdá, že přímo od krbu začíná poškozovat obec,⁴ když se pokouší o bezprávi proti tobě. A řekni mi, co vlastně podle jeho tvrzení děláš, že tím kazíš mladé lidi?

b *Sókr.* Podivné věci, můj milý, když to tak člověk poslouchá. Tvrdí totiž o mně, že jsem výrobce bohů, a protože prý dělám nové bohy a v staré nevěřím, proto na mne, jak praví, podal žalobu.

Euth. Rozumím, Sókrate; to je proto, že ty říkáš, že se ti druhdy ozývá to daimonion.⁵ Tedy podal na tebe tuto žalobu v tom domnění, že zavádíš novoty v náboženství, a jde před soud s úmyslem tě nařknout, věda, že nařknutí tohoto druhu snadno působí na množství. Vždyť také kdykoli já mluvím ve sněmu něco o božských věcech, předpovídaje jim budoucnost, c vysmívají se mi, jako bych bláznil; a přece jsem ve svých předpovědích neřekl nic, co by nebylo pravda; ale přesto všem našincům závidí. Ale nesmíme se o ně nic starat, nýbrž musíme jít rovně svou cestou.

d *Sókr.* Milý Euthyfróne, ale stát se předmětem posměchu snad nic neznamená. Athéňanům totiž, jak se mi zdá, nezáleží příliš na někom, koho pokládají sice za zdatného v některém oboru, avšak ne za učitele toho umění; ale o komkoli se domnívají, že i jiné činí tak zdatnými, na toho se hněvají, ať už ze závidí, jak ty soudíš, nebo pro něco jiného.

Euth. Co se týče tohoto, netoužím příliš zkusiti, jak asi o mně smýšlejí.

Sókr. Ano, o tobě se snad zdá, že jen zřídka k sobě pouštíš a že nechceš vyučovat své moudrosti; ale já se bojím, aby se

jim pro mou milovnost lidí nezdálo, že cokoli v sobě mám, plným proudem každému povídám, a to nejenom bez peněžité odměny, nýbrž tak, že bych i rád doplácel, kdyby mne někdo chtěl poslouchat. Kdyby tedy hodlali, jak jsem právě teď řekl, se mně posmívat, jako dělají podle tvých slov tobě, nebylo by nic nepřijemného pobýti na soudě v samém žertu a smíchu; e pakli si však budou počínat vážně, to už nikomu není jasné jak to dopadne, leda vám věštcům.

Euth. Ale snad to nic nebude, Sókrate, a ty provedeš podle své vůle tu při, myslím pak, že i já svou.

Sókr. A jakoupak ty máš při, Euthyfróne? Jsi žalován, či sám žaluješ?

Euth. Žaluji.

Sókr. Koho?

Euth. Toho, koho žalovat se zase u mne zdá šílenstvím. 4

Sókr. Což stíháš někoho, kdo lítá?

Euth. Ten má daleko do lítání, když je už hezky starý.

Sókr. Kdo je to?

Euth. Můj otec.

Sókr. Tvůj, příteli?

Euth. Ovšem že ano.

Sókr. Jakou máš proti němu stížnost a co je předmětem žaloby?

Euth. Zabití člověka, Sókrate.

Sókr. U Héraklea, to jistě, Euthyfróne, obyčejní lidé nevědí, kde je asi právo; neboť správně to provéstí nedovede, myslím, kdokoli nahodilý, nýbrž jen ten, kdo už hodně daleko pokročil v moudrosti. b

Euth. Arciže daleko, bůh ví, Sókrate.

Sókr. Jest ten, který byl usmrcen od tvého otce, někdo z příbuzných? Nebo snad to je zřejmé: vždyť bys ho patrně kvůli cizímu člověku nestíhal pro zabití.

Euth. To je směšné, Sókrate, že se domníváš, že na tom něco

záleží, je-li usmrcený člověk cizí či příbuzný, a nemyslíš, že se má hledět jediné na to, zdali ten, kdo ho usmrtil, učinil tak právem, či ne; a jestliže právem, že se to má nechat být, pakli však proti právu, že je třeba to stíhat, i kdyby byl pachatel s tebou spojen společenstvím krbu a stolu. Vždyť vzniká stejná poskvrna, jestliže se s takovým člověkem stýkáš, věda o jeho činu, a neočistíš sebe i jeho soudním stíháním. Tedy ten usmrcený byl jeden z mých dělníků, a když jsme hospodařili na Naxu,⁶ sloužil tam u nás. Tu se jednou v opilosti rozzlobí na jednoho z našich sluhů a zabije ho. A tu ho otec sváže na nohou i na rukou a vhodiv ho do jakési jámy pošle sem do Athén člověka zeptat se vykladače božského práva,⁷ co se má dělat. Zatím pak se o spoutaného nestaral a nechal ho bez péče, mysle si, že to je vrah a že na tom nic nezáleží, i kdyby zemřel; a to se také stalo. On totiž od hladu, zimy a od pout zemřel, dříve než přišel ten posel od vykladače. Proto tedy mi mají za zlé i otec i ostatní příbuzní, že kvůli tomu vrahovi stíhám otce pro zabití, když přece ho ani nezabil, jak oni tvrdí, ani, i kdyby ho vskutku byl zabil, není potřebí si dělat starosti kvůli takovému člověku, neboť tu o život přišel vrah; je prý totiž hříšné, aby syn stíhal otce pro vraždu. Špatně znají, Sókrate, jak soudí božské právo o tom, co je zbožné a co hříšné.

Sókr. Ty se tedy, u Dia, domníváš, Euthyfróne, že jsi tak důkladný znalec v otázkách božského práva a v oboru věci zbožných a hříšných, že se po těchto událostech, jak je líčíš, dáváš do soudu s otcem a nebojíš se, aby ses snad zase právě ty při tom nedopouštěl něčeho hříšného?

Euth. To bych za nic nestál, Sókrate, a ničím by se Euthyfrón nelišil od obyčejných lidí, kdybych důkladně neznal všechny takovéto věci.

Sókr. To tedy jistě by bylo pro mne nejlepší, podivuhodný Euthyfróne, abych se stal tvým žákem a vyzval Meléta k vyřízení právě těchto věcí ještě před pojednáváním jeho žaloby.⁸

Řekl bych, že já jsem i v dřívějším čase kladl velikou váhu na znalost božského práva a nyní, když on o mně tvrdí, že se svou lehkovázností a svým novotářstvím proviňuji v božských věcech, stal jsem se dokonce tvým žákem. „A jestliže, Meléte, uznáváš“ – tak bych řekl – „že Euthyfrón je znalý takovýchto věcí, měj za to, že také já o nich správně soudím, a nepoháněj mne před soud; pakli ne, podej žalobu dříve na něho, učitele, nežli na mne, že kazí starší lidi, mne a svého otce, mne svým vyučováním, onoho pak napomináním a káráním.“ A jestliže mne neposlechne a neupustí od žaloby nebo neobžaluje místo mne tebe, měl bych patrně právě toto, co jsem mu říkal ve své výzvě, mluvit před soudem.

Euth. Ví bůh, Sókrate, kdyby se pokusil mě žalovat, to tedy bych, myslím nalezl, kde má slabou stránku, a mnohem dříve by se v našem případě na soudě mluvilo o něm nežli o mně.

Sókr. A já, milý příteli, když tohle poznávám, toužím se stát tvým žákem, neboť vím, že ani tenhle Melétos a patrně ani nikdo jiný tebe, jak se zdá, ani nevidí, ale mne tak bystře a snadno prohlédl, že mě obžaloval z bezbožnosti: Nyní tedy mi probůh řekni, o čem jsi před chvílí tvrdil, že to jasně víš, co asi je podle tvého mínění zbožnost a bezbožnost, jak při zabití, tak při ostatních věcech. Vždyť patrně je ve veškerém jednání zbožné samo se sebou totožné kdežto hříšné je zase opakem zbožného v celém jeho rozsahu, ale samo se sebou je stejné, a všechno, cokoli má být hříšné, obsahuje, hledíc k hříšnosti, jakýsi jeden vid.⁹

Euth. To jistě, Sókrate.

Sókr. Řekni tedy, co je podle tvého mínění zbožné, a co hříšné.

Euth. Nuže tedy říkám, že zbožné je právě to, co já nyní dělám, stíhati toho, kdo se provinil buď zločinem zabití člověka nebo vykradením svatyně nebo kdo se dopustí některého jiného z takovýchto přečinů, ať to je otec nebo matka nebo kdokoli

jiný, ale nestíhají ho, že je hříšné. Neboť se podívej, Sókrate, jak vážný důkaz ti uvedu pro to, že to tak je s tou zásadou – řekl jsem to už také jiným, že je správné, jestliže se to tak děje – nenechávat toho, kdo porušuje zbožnost, ani kdyby to byl kdokoli. Vždyť lidé sami pokládají Dia za nejlepšího a nejspravedlivějšího z bohů, a přece o něm souhlasně vypravují, že spoutal svého otce, protože proti právu pohlcoval své děti, a onen že zase pro jiné takovéto věci svého otce vyklestil.¹⁰ Avšak mně mají za zlé, že stíhám svého provinilého otce, a takto sami sobě odporují v posuzování bohů a v posuzování mne.

Sókr. Snad je, Euthyfróne, tohle příčina, proč jsem žalován, že totiž s velikou nevolí přijímám, kdykoli někdo mluví o bozích takovéto věci? Proto tedy, jak se podobá, leckdo o mně řekne, že se provinuju! Nyní ovšem, jestliže máš tohle mínění i ty, který jsi dobrým znalcem v oboru takovýchto věcí, musím to, jak se podobá, i já připustit. Neboť co bych také řekl, když i sám uznávám, že o nich nic nevím? Ale řekni mi, při bohu přátelství,¹¹ ty doopravdy myslíš, že se tyto věci tak staly?

Euth. A ještě podivuhodnější nad tyto, Sókrate, věci, kterých obyčejní lidé neznají.

Sókr. Cožpak ty myslíš, že je vskutku mezi bohy válka jedněch proti druhým i že jsou mezi nimi hrozná nepřátelství a boje a mnohé jiné takové věci, o jakých vypravují básníci? Také naši milí malíři nám jimi vyzdobili chrámy a zvláště i o velikých Panathénajích¹² se veze vzhůru na akropoli říza plná takovýchto obrazů. Máme soudit, Euthyfróne, že jsou tyto věci pravdivé?

Euth. Nejenom tyto Sókrate, nýbrž, jak jsem právě řekl, budu ti vypravovat, chceš-li, i mnoho jiných věcí týkajících se bohů, při jejichž poslouchání ty jistě užasneš.

Sókr. Nedivil bych se. Ale tohle mi budeš vypravovat až podruhé; nyní však se pokus mi jasněji povědět, nač jsem se tě

právě otázel. Vždyť jsi mne, příteli, prve dostatečně nepoučil, když jsem se otázel, co je zbožnost, nýbrž řekl jsi mi, že právě toto je zbožné, co ty nyní děláš, stíhaje otce pro zabití.

Euth. A měl jsem pravdu, Sókrate.

Sókr. Snad. Avšak, Euthyfróne, jistě pokládáš i mnoho jiných věcí za zbožné.

Euth. Ano, však také jsou.

Sókr. Nuže, pamatuješ se, že jsem nechtěl od tebe tohle, abys mi vyložil jednu nebo dvě z mnoha zbožných věcí, nýbrž onen vid sám, kterým jsou všechny zbožné věci zbožné? Vždyť jsi, tuším, uznal, že jeden vid je příčinou, že věci hříšné jsou hříšné a zbožné zbožné; či se nepamatuješ?

Euth. Zajisté.

Sókr. Pouč mě tedy o tomto vidu samém, co asi jest, abych mohl, hledě na něj a užívaje ho za vzor, nazývat zbožným, cokoli by bylo v tvém jednání nebo v jednání někoho jiného takové, jako je on, a hříšným, co by nebylo takové.

Euth. Nuže, jestliže si takto přeješ to slyšet, Sókrate, i takto ti to řeknu.

Sókr. Ovšemže si přeji.

Euth. Tedy to, co je bohům milé, je zbožné, a co jim není milé, hříšné.

Sókr. Překrásně, Euthyfróne; jakou odpověď jsem od tebe chtěl dostat, takovou jsi nyní dal. Arci zdali je správná, to ještě nevím, ale ty patrně mě ještě k tomu poučíš, že je pravda, co říkáš.

Euth. Ovšemže ano.

Sókr. Nuže tedy podívejme se, co tvrdíme. Bohumilá věc a bohumilý člověk je zbožný, ale bohu protivná věc a bohu protivný člověk je hříšný; dále pak zbožné není totéž jako hříšné, nýbrž pravý opak; není tomu tak?

Euth. Věru je tomu tak.

Sókr. A zdá se, že to bylo dobře řečeno?

b *Euth.* Myslím, Sókrate.

Sókr. Zdalipak nebylo řečeno i to, Euthyfróne, že bozi povstávají proti sobě vespolek a že se sváří a že jest mezi nimi nepřátelství jedněch proti druhým?

Euth. Ano, bylo to řečeno.

Sókr. Kterých věcí se týká, můj milý, neshoda, jež způsobuje nepřátelství a hněvy? Uvažujme takto. Kdybychom se neshodovali já a ty o počtu, co je více, zdalipak by nás neshoda o tom dělala nepřáteli a způsobovala by, že bychom se na sebe vespolek hněvali, či bychom přistoupili k počítání a brzy se v takové věci srovnali?

Euth. Ovšemže.

Sókr. Také kdybychom se neshodovali o tom, co je větší a co menší, zdalipak bychom nepřistoupili k měření a brzy neustali od rozepře?

Euth. Tak jest.

Sókr. A kdybychom přistoupili k vážení, rozsoudili bychom se, jak myslím, o tom, co je těžší a co lehčí.

Euth. Jak by ne?

Sókr. O čem bychom se to tedy neshodli a k jakému rozsouzení bychom nemohli přistoupiti, že bychom byli vespolek nepřáteli a na sebe se hněvali? Snad nemáš odpověď pohotově; nuže uvažuj při mé řeči, zdali to není to, co je spravedlivé a co nespravedlivé, krásné a ošklivé, dobré a zlé. Zdalipak to nebývají tyto věci, pro které se druhdy stáváme vespolek nepřáteli, já i ty i všichni ostatní lidé, protože se o nich neshodneme a nemůžeme přistoupit k dostatečnému jejich rozhodnutí?

Euth. Ano, jest to ta neshoda, Sókrate, a o těchto věcech.

Sókr. A co bozi, Euthyfróne? Jestliže se v něčem neshodují, nejsou snad příčinou jejich neshody tytéž věci?

Euth. Zcela nutně.

e *Sókr.* Můj hodný Euthyfróne, tedy podle tvé řeči i z bohů pokládají jedni to, druzí něco jiného za spravedlivé i za krásné

i za škodlivé i za dobré i za zlé; vždyť by patrně nebyli vespolek v rozepři, kdyby nebyla mezi nimi neshoda o těch věcech; že ano?

Euth. Mluvíš správně.

Sókr. Tu jistě které věci kteří pokládají za krásné a dobré a spravedlivé, ty také milují, kdežto věci proti těmto opačně nenávidí?

Euth. Ovšem.

Sókr. A věci, které jedni pokládají za spravedlivé, a druzí za nespravedlivé, jsou podle tvých slov právě ty, o kterých se různí a pro které jsou mezi sebou v rozbroji a vespolek válčí; není tomu tak?

Euth. Tak jest.

Sókr. Tedy, jak se podobá, tytéž věci jsou od bohů nenáviděny i milovány a tytéž věci by byly bohu protivné i bohumilé.

Euth. Podobá se.

Sókr. Tedy také tytéž věci, Euthyfróne, by byly zbožné a hříšné, podle tohoto soudu.

Euth. Skoro se zdá.

Sókr. Tedy jsi neodpověděl, ty podivuhodný muži, nač jsem se tázal. Vždyť jsem se neptal na to, co je zároveň zbožné i hříšné; cokoli je bohumilé, je také bohu protivné, jak se podobá. Takže, Euthyfróne, pokud jde o to, co ty nyní děláš, když stíháš svého otce, nebylo by divu, kdyby toto tvé jednání bylo milé Diovi, ale Kronovi a Úranovi protivné, a Héfaistovi milé, ale Héře protivné, a stejně tak i jiným bohům, jestliže se mezi nimi jeden s druhým o tom neshoduje.

Euth. Ale myslím, Sókrate, že o tomhle není žádný z bohů s druhým v neshodě, že ten, kdo by někoho nespravedlivě zabil, má být potrestán.

Sókr. A co lidé, Euthyfróne? Už jsi slyšel někoho se přit o to, že by neměl být trestán, kdo nespravedlivě zabil nebo dělá nespravedlivě cokoli jiného.

Euth. Ba věru lidé se nepřestávají o tohle přít, i jinde a zvláště na soudech; neboť ačkoli jsou vinni všemi možnými přečiny, všechno dělají a mluví, jen aby unikli trestu.

Sókr. Což také uznávají, Euthyfróne, že jsou vinni, a přes toto uznání přece tvrdí, že nemají být trestáni?

Euth. To ne.

Sókr. Tedy není pravda, že všechno dělají a mluví; neboť to se, myslím, neodvažují říkat ani se o to přít, že by neměli být potrestáni, jestliže jsou vinni, nýbrž, myslím, tvrdí, že nejsou vinni; že ano?

Euth. Máš pravdu.

Sókr. Tedy se neprou o to, že by viník neměl být trestán, nýbrž snad se prou o to, kdo se provinuje a kterým jednáním a kdy.

Euth. Máš pravdu.

Sókr. Nuže právě to se děje nepochybně i s bohy, ač jestliže jsou v rozporu o věcech spravedlivých a nespravedlivých, jak plyne z tvého výměru; jedni tvrdí, že jeden druhému křivdí, kdežto druzí to popírají, není-li pravda? Neboť onu věc, ty podivuhodný muži, se přece neodvažuje tvrdit žádný bůh ani žádný člověk, že by ten, kdo činí bezpráví, neměl býti trestán.

Euth. Ano, to máš pravdu, Sókrate, aspoň v hlavní věci.

Sókr. Ale strany, které se prou, prou se, Euthyfróne, jak myslím o jednotlivou provedenou věc, i lidé i bozi, ač jestliže se bozi prou; neshodují se o některém činu a jedni tvrdí, že byl vykonán spravedlivě a druzí, že nespravedlivě; není tomu tak?

Euth. Ovšemže.

Sókr. Nuže tedy, milý Euthyfróne, pouč i mne, abych se stal moudřejším, jaký máš pro to důkaz, že všichni bozi soudí, že byl nespravedlivě usmrcen onen dělník, který zabije člověka, je spoután od pána zabitého člověka a následkem vazby zahyne dříve než se ten, kdo ho dal do vazby, o něm od vykladačů doví, co se má dělat. Jaký máš pro to důkaz, že je správné, aby kvůli

takovému člověku stíhal a poháněl pro zabití syn otce? Nuže pokus se mi o těchto věcech dokázat něco jasného, že nade vši pochybnost všichni bozi pokládají toto jednání za správné; a jestliže mi to náležitě dokážeš, nikdy tě nepřestanu velebit pro tvou moudrost.

Euth. Ale snad to není malá práce, Sókrate, ačkoli bych ti to dovedl velmi jasně dokázat.

Sókr. Rozumím; zdám se ti méně chápavým než jsou tvoji soudci, protože oněm patrně dokážeš, že to je nespravedlivé a že všem bohům jsou takové činy protivné.

Euth. Zcela jasně, Sókrate, jen když budou mou řeč poslouchat.

Sókr. Však budou poslouchat, bude-li se jim zdát, že mluvíš dobře. Ale tohle mě napadlo při tvé řeči a teď o tom u sebe uvažuji: „I kdyby mi nakrásně Euthyfrón ukázal, že všichni bozi pokládají takovouto smrt za nespravedlivou, oč více jsem tím já od Euthyfróna poučen, co je zbožné a hříšné? Neboť tento čin je snad, jak se podobá, bohům protivný. Ale vždyť se právě objevilo, že tím není vymezen pojem zbožného a hříšného; neboť se objevilo, že co je bohům protivné, je také bohům milé.“ Proto tě z projednávání tohoto případu propouštím, Euthyfróne; chceš-li, ať jej všichni bozi pokládají za nespravedlivý a všem ať je protivný. Avšak zdali pak tato nynější oprava našeho výměru – že totiž hříšné je, cokoli nenávidí všichni bozi, a cokoli milují, zbožné; co však jedni milují a druzí nenávidí, buď není ani to ani ono, nebo je obojí – zdali pak chceš, aby toto byl nyní náš výměr o zbožném a hříšném?

Euth. Ano, co tomu překáží, Sókrate?

Sókr. Mně nic, Euthyfróne, ale ty hled' na svůj úkol, zdali mě vycházejí od tohoto předpokladu nejsnáze poučíš o tom, co jsi slíbil.

Euth. Já bych tedy tvrdil, že zbožné je to, cokoli všichni bozi milují, a opak, cokoli všichni bozi nenávidí, hříšné.

Sókr. Nuže neměli bychom snad, Euthyfróne, zkoumat zase tuto větu, zdali je dobrá? Či ji máme nechat a máme jen tak přijímat tvrzení svá vlastní i ostatních, a sotvaže někdo o něčem řekne, že tomu tak jest, připouštět, že tomu je opravdu tak? Či je potřebí zkoumat, jaká je hodnota jeho řeči?

Euth. Je potřebí zkoumat; já ovšem myslím, že tato věta je nyní dobrá.

10 *Sókr.* Brzy to, dobrý muži, zvíme lépe. Uvaž totiž tuhle věc: zdali pak je zbožné proto milováno od bohů, že je zbožné, či proto je zbožné, že je milováno?

Euth. Nevím, co myslíš, Sókrate.

Sókr. Nuže já se pokusím povědět ti to jasněji. Užíváme výrazů nesené a nesoucí, vedené a vedoucí, viděné a vidoucí; a chápeš, že ve všech takovýchto případech se jeden výraz od druhého liší a čím se liší?

Euth. Já myslím, že chápu.

Sókr. Zdali pak nemá jistý význam i slovo „milované“ a rozdílný od toho význam slovo „milující“?

Euth. Jak pak by ne!

b *Sókr.* Řekni mi tedy, zdali je nesené proto nesené, že se nese,¹³ či pro něco jiného?

Euth. Pro nic jiného, nýbrž pro toto.

Sókr. A tedy i vedené, protože se vede, a viděné, protože se vidí?

Euth. Ovšemže.

c *Sókr.* Nevidí se tedy proto, že jest viděné, nýbrž naopak, protože se vidí, proto je viděné; ani se nevede proto, že jest vedené, nýbrž protože se vede, proto je vedené; ani se nese, protože je nesené, nýbrž je nesené, protože se nese. Zdali pak ti je docela jasno, Euthyfróne, co chci říci? Chci říci to, že jestliže se něco děje nebo jestliže něco trpí, neděje se proto, že to je dění, nýbrž proto je to dění, že se děje; ani netrpí proto, že to je trpný stav, nýbrž proto je to trpný stav, že trpí. Či to tak neuznáváš?

Euth. Zajisté.

Sókr. Nuže, není-li pak i milované buď nějaké dění nebo nějaký trpný stav, něčím způsobovaný?

Euth. Ovšemže.

Sókr. A tedy se to má i s tímto případem právě tak jako s předešlými: něco není milováno od těch, od kterých je milováno proto, že jest milované, nýbrž proto je milované, že je milováno.

Euth. Nutně.

Sókr. Co tedy soudíme o zbožném, Euthyfróne? Zdali pak není milováno ode všech bohů, jak praví tvůj výměř?

Euth. Ano.

Sókr. Zdali pak proto, že je zbožné, či pro něco jiného?

Euth. Ne, nýbrž pro toto.

Sókr. Tedy je proto milováno, že je zbožné, a není proto zbožné, že je milováno?

Euth. Podobá se.

Sókr. Avšak bohumilé je proto milované a bohumilé, že je milováno od bohů.

Euth. Ano, jak by ne?

Sókr. Není tedy bohumilé zbožné, Euthyfróne, ani zbožné bohumilé, jak ty tvrdíš, nýbrž jedno je od druhého rozdílné.

Euth. Jak to, Sókrate?

Sókr. Protože, jak souhlasně uznáváme, zbožné je milováno proto, že je zbožné, a není proto zbožné, že je milováno, že ano?

Euth. Ano.

Sókr. Ale co se týče bohumilého, protože je milováno od bohů, právě tímto milováním je bohumilé, a není milováno proto, že je bohumilé.

Euth. Máš pravdu.

Sókr. Avšak kdyby bylo, milý Euthyfróne, bohumilé a zbožné totéž, tu kdyby zbožné bylo milováno proto, že je

zbožné, také bohumilé by bylo milováno proto, že je bohumilé,
 11 a kdyby bohumilé bylo proto bohumilé, že je milováno od
 bohů, bylo by také zbožné proto, že je milováno; avšak místo
 toho vidíš, že se to má s těmi dvěma pojmy naopak, jako by
 byly mezi sebou docela rozdílné. Neboť jedno má proto
 vlastnost milování, že jest milováno, kdežto druhé je proto
 milováno, že má vlastnost milování. A skoro se zdá, Euthyfró-
 ne, že jsa tázán, co je zbožné, nechceš mi objasnit jeho
 jsoucnost, nýbrž uvádíš o něm jakýsi trpný stav, v kterém jest
 toto zbožné, totiž že je milováno ode všech bohů; avšak co je
 b to, co je milováno, to jsi ještě neřekl. Je-li ti tedy milo, neskrý-
 vej to přede mnou, nýbrž znova řekni ze začátku, co asi je
 zbožné, jež je buď milováno od bohů nebo ať se s ním děje
 cokoli – neboť o tomhle nebudeme v neshodě – jenom řekni,
 prosím, co je zbožné a co je hříšné.

Euth. Ale já nevím, Sókrate, jak bych ti řekl, co mám na
 mysli; neboť každá naše myšlenka, kterou pronášíme, nám
 jaksi chodí kolem dokola a nechce trvat na tom místě, kam ji
 postavíme.

Sókr. Tvé výroky, Euthyfróne, jsou, jak se podobá, z dílny
 c našeho předka Daidala.¹⁴ A kdybych je pronášel a tvrdil já,
 snad bys mě škádlil, že patrně i mně pro příbuznost s oním
 umělcem mé slovní výtvořiny utíkají a nechtějí trvat na místě,
 kam by je kdo položil; takto však to jsou přece tvá tvrzení.
 Tedy je na místě nějaké jiné škádlení; neboť tobě nechce trvat,
 jak se zdá i tobě samému.

Euth. Mně však se zdá, Sókrate, že asi řeči vůbec zasluhují
 téhož škádlení; neboť co se týče tohoto obcházení a že nechce
 d trvat na témže místě, to nevkládám do nich já, nýbrž ty jsi, zdá
 se mi, ten Daidalos, neboť pokud záleží na mně, ani by se to
 nehnulo.

Sókr. To bych tedy byl, příteli, větší umělec než onen muž;
 neboť on činil pohyblivými jen své vlastní výtvořiny, já však, jak

se podobá, kromě svých i cizí. A ovšem nejhezčí z toho umění
 je mi to, že jsem umělcem proti své vůli; vždyť bych chtěl, aby
 mi mé řeči trvaly v klidu a nehnutě byly usazeny, a raději bych
 to chtěl, než aby se mi k tomu Daidalovu umění dostalo bo-
 hatství Tantalova. A o tom dosti; protože však se mi zdá, že ty
 c jsi pohodlný, sám budu spolu s tebou usilovat, abys mě poučil
 o zbožném. Jen ať hned napřed neochabneš! Hleď, nezdá-li se
 ti nutným, že všechno zbožné je spravedlivé.

Euth. Zajisté.

Sókr. Zdali pak je tedy i všechno spravedlivé zbožné? Či je
 tomu tak, že všechno zbožné je spravedlivé, ale spravedlivé není
 12 všechno zbožné, nýbrž něco z něho je zbožné a něco je jiné?

Euth. Nestačím sledovat, Sókrate, ty myšlenky.

Sókr. A přece jsi mladší než já právě o tolik, oč jsi moudřejší;
 ale, jak jsem řekl, od bohatství své moudrosti jsi pohodlný. Nuže,
 můj drahý, napínej své síly; vždyť ani není těžké pochopiti, co
 říkám. Říkám totiž opak toho, co pravil básník, skladatel veršů:

*Dia, jenž strůjcem je toho a od něhož všecko zde vzniklo,
 kárati nechce, vždyť tam, kde je bázeň, tam také stud je.*¹⁵

Já se tedy neshoduji s tím básníkem. Mám ti říci v čem?

Euth. Ovšemže.

Sókr. Nezdá se mi, že „tam, kde je bázeň, tam také stud je“. Neboť podle mého zdání mnozí lidé, kteří se bojí nemocí,
 chudoby a mnohých jiných takových věcí, mají sice bázeň, ale
 nic se nestydí těch věcí, kterých se bojí; nezdá se tak i tobě?

Euth. Ovšemže.

Sókr. Ale myslím, že kde je stud, tam je i bázeň; neboť
 kdokoli má stud a ostych před nějakým činem, jistě má zároveň
 strach a bázeň před zlou pověstí.

Euth. To věru má.

Sókr. Není tedy správné říkati „vždyť tam, kde je bázeň, tam

také stud je“, nýbrž kde je stud, tam je i bázeň. A jistě není pravda, že je všude stud, kde je bázeň, neboť bázeň má, myslím, širší rozsah než stud. Stud je totiž část bázně, právě tak jako liché je druh čísla, takže není pravda, že kdekoli je číslo, tam je i liché, nýbrž kde je liché, tam je i číslo. Nyní snad chápeš?

Euth. Ovšemže.

Sókr. Nuže takovou věc jsem myslel i tam při oné otázce: zdali pak kde je spravedlivé, tam je i zbožné? či kde je zbožné, tam je i spravedlivé, ale kde je spravedlivé, není všude zbožné? Je totiž zbožné část spravedlivého? Tak máme soudit, či se ti zdá jinak?

Euth. Ne, nýbrž takto. Je totiž vidět, že mluvíš správně.

Sókr. Viz tedy další věc. Jestliže je totiž zbožné částí spravedlivého, tu musíme, jak se podobá, nalézt, jaká asi část spravedlivého je zbožné. Tak kdybys ses mne ptal na něco z těchto věcí, například jaký druh čísla je sudé a co je sudé číslo, řekl bych, že to je takové, které není nerovné, nýbrž rovnoramenné;¹⁶ či se ti nezdá?

Euth. Zajisté.

Sókr. Pokus se tedy i ty mne takto poučiti, jaká část spravedlivého je zbožné, abych i Melétovi řekl, ať mně už nekřivdí a nežaluje mne pro bezbožnost, protože jsem již od tebe dostatečně poučen o věcech zbožných i o těch, které nejsou takové.

Euth. Nuže, tedy mně se zdá, Sókrate, že zbožné je ta část spravedlivého, která se týká péče věnované bohům, kdežto část týkající se péče o lidi je zbývající část spravedlnosti.

Sókr. Dobře pravíš, Euthyfróne, jak se mi zdá, ale chybí mi ještě jakási maličkost; nerozumím totiž ještě, o jaké to mluvíš péči. Neboť patrně nemyslíš takovou péči o bohy, jako jsou způsoby péče též o ostatní věci – totiž tak o tom patrně mluvíme –, jako například o koně, jak známo, neumí pečovat každý, nýbrž koňář, že ano?

Euth. Ovšemže.

Sókr. Neboť patrně koňářství je pečování o koně.

Euth. Ano.

Sókr. Ani o psy neumí pečovat každý, nýbrž psář.

Euth. Tak jest.

Sókr. Psářství je totiž patrně pečování o psy.

Euth. Ano.

Sókr. A skotařství pečování o skot.

Euth. Ovšemže.

Sókr. A zbožnost je tedy pečování o bohy, Euthyfróne? Tak soudíš?

Euth. Zajisté.

Sókr. Nuže, zdali pak nemá všechno pečování tentýž účinek? Jako například toto: je k nějakému dobru a prospěchu toho, co je předmětem péče, jako přece vidíš, že koně, když o ně pečují koňářské umění, mají z toho prospěch a stávají se lepšími; či se ti nezdá?

Euth. Zajisté.

Sókr. Také psi, když o ně pečují umění psářské, a skot, když o něj pečují umění skotařské, a tak i všechno ostatní; či se domníváš, že je pečování ke škodě toho, co se pěstuje?

Euth. Při Diovi, to jistě ne.

Sókr. Ale ku prospěchu?

Euth. Jak by ne!

Sókr. Zdali pak tedy i zbožnost, když to je pečování o bohy, je prospěchem bohů a činí bohy lepšími? A ty bys to připustil, že kdykoli konáš něco zbožného, děláš některého z bohů lepším?

Euth. Při Diovi, to jistě ne.

Sókr. Ani já se nedomnívám, Euthyfróne, že bys to myslel – toho jsem dalek –, nýbrž právě proto jsem se také otázel, jaké asi myslíš pečování o bohy, maje za to, že takovéto nemyslíš.

Euth. A to správně, Sókrate; neboť takovéto nemyslím.

Sókr. Dobrá; ale jaké pečování o bohy by pak byla zbožnost?

Euth. To, Sókrate, kterým otroci pečují o své pány.

Sókr. Rozumím; byla by to jakási služba bohům.

Euth. Ovšem že ano.

Sókr. Nuže mohl bys říci, které je to dílo, k jehož provedení slouží služba lékařům? Nemyslíš, že k dosažení zdraví?

Euth. Zajisté.

Sókr. A co služba loďářům? Které je to dílo, k jehož provedení slouží?

Euth. Je patrné, Sókrate, že k vystavění lodi.

Sókr. A služba stavitelům patrně k vystavění domu?

Euth. Ano.

Sókr. Řekni tedy, výborný muži: a které je asi to dílo, k jehož provedení slouží služba bohům? Je totiž patrné, že ty to víš, když tvrdíš, že božské věci znáš nejdokonaleji ze všech lidí.

Euth. A mám pravdu, Sókrate.

Sókr. Řekni tedy probůh, které je to překrásné dílo, které provádějí bozi, užívající našich služeb?

Euth. Je to mnoho krásných věcí, Sókrate.

14 *Sókr.* Ovšem, takové dělají i vojevůdci, přáteli; ale přece bys snadno pověděl jejich hlavní výkon, že provádějí vítězství ve válce; či ne?

Euth. Jak by ne!

Sókr. Mnoho krásných věcí provádějí, myslím, i rolníci; ale přece hlavní předmět jejich činnosti je dobývání výživy ze země.

Euth. Ovšemže.

Sókr. Nuže, který pak je hlavní výkon z těch mnoha krásných věcí, které provádějí bozi?

b *Euth.* Již před malou chvílí jsem ti řekl, Sókrate, že vyžaduje velmi mnoho práce přesně pochopiti všechny tyto věci, jak se

mají. Avšak jednoduše ti pravím toto, že dovede-li někdo mluvit a dělati věci bohům libé, když se modlí a přináší oběti, tyto úkony jsou zbožné a takové úkony udržují jak soukromé domy, tak společenství obce; avšak věci opačné proti libým jsou hříšné a ty všechno vyvracejí a ničí.

Sókr. Věřu mnohem stručněji bys mi byl pověděl, Euthyfróne, kdybys chtěl, hlavní výkon z těch, na které jsem se tázal; ale neudělal jsi to, neboť nejsi ochoten mě poučiti – to je vidět. Vždyť nyní, když jsi byl u samé věci, tu ses obrátil,¹⁷ kdybys jsi byl v odpovědi vyjádřil, byl bych již od tebe dostatečně poučen o zbožnosti. Avšak milující musí provázet milovaného,¹⁸ kamkoli by ho onen vedl; proto, co to zase pokládáš za zbožné a za zbožnost? Patrně nějakou znalost obětování a modliteb?

Euth. Zajisté.

Sókr. Obětovati je dávatí bohům, a modliti se je prositi bohy, pravda?

Euth. Ba věru, Sókrate.

Sókr. Z této věty by tedy vycházelo, že zbožnost je znalost prošení a dávatí bohům.

Euth. Velmi hezky jsi pochopil, Sókrate, co jsem řekl.

Sókr. Vždyť jsem, můj milý, žádostiv tvé moudrosti a mám k ní obrácenu svou mysl, takže nepadne na zem cokoli řekneš. Ale řekni mi, co je tato služba bohům; pravíš, že prositi je a dávatí jim?

Euth. Zajisté.

Sókr. Zdali pak by tedy nebylo správným prošením prositi je za ty věci, kterých od nich potřebujeme?

Euth. A co jiného?

Sókr. A naopak správným dáváním, dávatí jim zase navzájem darem ty věci, kterých právě oni potřebují od nás? Vždyť by patrně nebylo řádné darovací umění dávat někomu ty věci, kterých nepotřebuje.

Euth. Máš pravdu, Sókrate.

Sókr. Zbožnost by tedy byla, Euthyfróne, jakési obchodnické umění navzájem mezi bohy a lidmi.

Euth. Ano, obchodnické, je-li ti po chuti tak to nazývat.

Sókr. Mně není nic po chuti, jestliže to není pravda. Pověz mi tedy, jaký mají bohové prospěch z darů, které od nás dostávají? Neboť jaké dary dávají, je každému patrné; vždyť nemáme žádného dobra, kterého by oni nedali. Avšak jaký prospěch mají z těch věcí, které dostávají od nás? Či máme při tom obchodování o tolik větší zisk nežli oni, že my od nich dostáváme všechna dobra, a oni od nás nic?

Euth. Ty se domníváš, Sókrate, že bozi mají prospěch z těch věcí, které od nás dostávají?

Sókr. Ale co tedy jsou, Euthyfróne, ty dary, kterých se od nás dostává bohům?

Euth. Co si myslíš jiného nežli čest, pocty, a jak jsem právě řekl, libost?

Sókr. Tedy zbožné je bohům libé, Euthyfróne, ale ne prospěšné ani milé?

Euth. Já myslím, že ze všeho nejvíce milé.

Sókr. Tedy zase je zbožné, jak se podobá, to, co je bohům milé.

Euth. Dozajista.

Sókr. A pak se budeš divit, jestliže se ti při tomto způsobu mluvení bude zdát, že ti řeči nesetrvávají na témž místě, nýbrž chodí, a budeš obviňovat mne, že jako ten Daidalos dělám, aby chodily¹⁹ – když ty sám jsi mnohem větší umělec než Daidalos a tvoříš věci, které obcházejí v celém kruhu? Či nepozoruješ, že nám řeč obešla kolem dokola a zase přišla na totéž místo? Vždyť se asi pamatuješ, že se nám v předešlé úvaze ukázalo, že zbožné a bohumilé není totéž, nýbrž že to jsou věci vespolek různé; či se nepamatuješ?

Euth. Zajisté.

Sókr. Nuže nyní nepozoruješ, že tvrdíš, že to, co je bohům

milé, je zbožné? Co je bohům milé, není přece nic jiného než bohumilé, či ne?

Euth. Ovšemže.

Sókr. Tedy buď jsme dříve spolu nedobře soudili, nebo jestliže tehdy dobře, nyní tvrdíme něco nesprávně.

Euth. Podobá se.

Sókr. Musíme tedy opět ze začátku zkoumat, co je zbožné, neboť já se dříve dobrovolně nedám na útěk, dokud se nepoučím. Nuže neodmítej mne pohrdavě, nýbrž všim způsobem obrať k tomu svou mysl a řekni mi konečně aspoň nyní pravdu. Neboť ji víš, ač ví-li ji vůbec někdo z lidí, a člověk tě nesmí pustit, jako Prótea,²⁰ dokud ji neřekneš. Vždyť kdybys jasně nevěděl, co je zbožné a co je hříšné, nijak by ses byl nikdy neodvážil kvůli dělníku stíhat starého otce pro vraždu, nýbrž jednak by ses byl bál bohů a rozmyslil si vydávat se v nebezpečí, že to tvé jednání nebude správné, jednak by ses byl také zastyděl lidí; takto však se jistě domníváš, že jasně víš, co je zbožné a co ne. Pověz tedy, předobry Euthyfróne, a neskrývej, co o tom soudíš.

Euth. Až zase jindy, Sókrate; nyní totiž kamsi spěchám a už mám čas odejít.

Sókr. Co to děláš, příteli! Odcházíš, když jsi mi zbořil naději, kterou jsem měl, že se od tebe poučím o věcech zbožných i hříšných a pak také i uniknu Melétově žalobě – neboť dokáži Melétovi, že jsem se působením Euthyfrónovým již stal znalcem ve věcech božských a že již o nich z neznalosti lehkovážně nemluví ani v nich nehledám novot –, a také ostatek života že budu lépe žítí.²¹